

HVORDAN STÅR DETTIL MED FORKYNDELSEN I DAG?

Præsten

PRÆSTEFORENINGENS BLAD » 114. ÅRGANG

» 13. SEPTEMBER 2024

» #37

DEBAT

Hvad forkynder vi egentlig?

SIDE 686

TEOLOGI

Drejergaard om prædikenen

SIDE 693

AKTUELT

Sanserne bliver ikke demente

SIDE 701

**15% PÅ "TYSKLANDS MÅSKE HOTTESTE
FILOSOF" HOS EKSISTENSEN**

eksistensen

NYHED

Når monstre brøler og engle synger
Heavy metal og resonans

Den populære filosof kombinerer her sin resonansteori og sin musikalske oplevelse. Den nye bog er et godt sted at starte fordybelsen i Rosas tanker.

Det er et helt gennemgående spor i hans tekst, at heavy metal udfylder en rolle, som den etablerede religion har problemer med i dag.

KRISTELIGT DAGBLAD

Af *Hartmut Rosa*
192 sider Kr. 249,95
Rabatpris kr. 212,46

RABATKODE:

rosa24

BESTILLINGSFRIST:

1. oktober

**DU KAN MØDE BÅDE EKSISTENSEN OG
HARTMUT ROSA PÅ BOGFORUM 1.-3. NOVEMBER**

Det ukontrollerbare

Af *Hartmut Rosa*

111 sider Kr. 189,95 Rabatpris kr. 161,46

Demokrati har brug for religion

Af *Hartmut Rosa*

88 sider Kr. 149,95 Rabatpris kr. 127,46

Resonans

Af *Hartmut Rosa*

584 sider Kr. 399,95 Rabatpris kr. 339,96

Forlaget Eksistensen sætter en ære i at udgive vigtig teologisk faglitteratur og bøger til inspiration til præstegeneringen. Hos os finder du bøger om alt fra dogmatik og kirkehistorie til konfirmandmateriale og sjælesorg. Du kan købe det hele i Eksistensens boghandel.

SE OG KØB BØGERNE PÅ EKSISTENSEN.DK

INDHOLD

DEBATTEN OM FORKYNDELSEN

Skal folkekirkens præster
ikke forkynde lidt mere?

Af Søren Jacobsen

SIDE 686

Sig: Vi går til Paradis!

Af Signe Riis Helbo

SIDE 689

PRÆDIKENVEJLEDNING

18. søndag efter trinitatis

Af Peter Nejsum

SIDE 691

FORKYNDELSENS TEOLOGI

De almindelige sandheder
og prædikenen

Af Kresten Drejergaard

SIDE 693

ESKATOLOGI

Dobbelt udgang og alles frelse

Af Jørgen Paakjær Moeslund

SIDE 698

AKTUELT

Hvordan er man kirke
for demenssyge?

Af Signe Ettrup

SIDE 701

RUBRIKKER

Uge til uge

SIDE 703

Fra sekretariatet

SIDE 704

Personalia

SIDE 704

Ledige stillinger

SIDE 704

SPØRGSMÅL OG SVAR

Spørg Præsteforeningen

SIDE 703

Forsidefoto:

Luther på prædikestolen.
Udsnit af maleri af Cranach.

Dette nummer giver en række vinkler på forkyndelsen, dens sigte og dens indhold, bl.a. i debatform. Og spalterne er naturligvis åbne for uddybninger og indsigelse. (Foto: Biskop Henrik Wigh Poulsen på prædikestolen)

Tema: Forkyndelsen i dag

»Kristus bliver reduceret til en skikkelse, som har sagt det, som vi egentlig burde kunne have sagt os selv, om vi havde været kloge nok til det« (Kresten Drejergaard, læs s. 693).

»I præstehverdagen bliver der fyldt på om bygninger, menighedsrådsvalg og budgetter - alt sammen vigtige ting som holder maskinen kørende. Men er der tid til at snakke om, hvad vil vi som kirke? Hvad skal fylde i vores sognekirke?« (Søren Jacobsen, læs side 686).

»Vi har en forpligtelse til at forkynde, så folk kan forstå det. Det kan vi kun, hvis vi taler ind i de livserfaringer, folk møder« (Signe Riis Helbo, læs side 689).

»Jeg mener, at både dobbelt udgang og alles frelse er legitimt og nødvendigt kristent tankegods« (Jørgen Paakjær Moeslund, læs side 698).

Jakob Brønnum

Redaktør

Præsteforeningen

SKAL FOLKEKIRKENS PRÆSTER IKKE FORKYNDE LIDT MERE?

Søren Jacobsen,
sognepræst i Rind Kollund sogne

Nu tager jeg bladet fra munden, fordi min sult har taget over. Jeg evner ikke at gå rundt om den varme grød længere. Der er tendenser, som har taget overhånd, hvor funktioner, tillæg og didaktiske tilgange er på bekostning af indholdet, kernen og teologien. Jeg orker næsten ikke at høre flere selskabstaler, som vurderer præsters embede på medlemstal, funktioner, eller folkekirken eksistensberettigelse som en stor embedsbærende rolle i det danske samfund. Jeg vil gerne i gang med maden!

» Hvad med en snak om dåbskommissionens udspil eller den nye dogmatikbog fra Aarhus Universitet? En universel troslære som i praksis er undervisning til folkekirken kommende præster

Jeg nyder, som jeg også oplever, mine præstekolleger gør, at mødes og se hinanden i øjnene og sige, »hvad så, hvordan står det til?« Men så sker der noget særligt, når vi mødes i de sammenhænge. Godt nok er vi gode til at tale om opgaver, funktioner, og konfirmandforberedelser; men i plenum snakker vi ikke om teologien eller formålet. Her er jeg også selv en hykler, fordi jeg også har brug for at ventilere hverdagen med kollegaer; men al-

ligevel. Når fællessnakken går i gang, så er det altid med ordene »husk nu, det skal være konstruktivt og ikke så meget teologien«. Går man det lidt på klingen, så er det med devisen om, at i gamle dage var det ufrugtbart, fløjpartisk og med tårer i stride strømme. Videre i præstehverdagen bliver der fyldt på om bygninger, menighedsrådsvalg og budgetter - altsammen vigtige ting, som holder maskinen kørende. Men er der tid til at snakke om, hvad vil vi som kirke? Hvad skal fylde i vores sognekirke?

Hvad med en snak om dåbskommissionens udspil eller den nye dogmatikbog fra Aarhus Universitet? En universel troslære, som i praksis er undervisning til folkekirken kommende præster. Dét er ikke noget, vi drøfter. Måske fordi wokismen står med et boldtræ i baggrunden? Så er frygten for at være uenig voldsom. Retten til at mene mit og dit, og begge dele skulle være lige godt, står skarpt i dagens Danmark og særligt hos folke-domstolen. Hvordan kan det være rammesættende for den evangelisk-lutherske folkekirke? En kirke, som er forpligtet på bekendelsesgrundlaget: Bibelen, de tre oldkirkelige trosbekendelser, Den Augsburgske Bekendelse (1530) (herefter CA) og Luthers lille katekismus (1529). Det er den ramme, præster er forpligtet på - ikke den populistiske meningsstrømning.

Betyder det ikke, at kommende præster i større grad selv står med spørgsmålet: hvad må jeg som præst egentlig mene, hvad er egentlig evangelisk-luthersk? Men er der en sidste bastion for præstens teologiske plads i kirken? Ja, der er loven, men hvad siger loven?

»Det er ikke noget, vi drøfter. Måske fordi wokismen står med et boldtræ i baggrunden? Så er frygten for at være uenig voldsom«

Præstens formål - fundamentet for alle funktioner

Hvis man går til paragrafferne for at finde grundstenen, det ufravigelige, hvad er det så? Her kan man finde »Bekendtgørelsen om domstolenes behandling af gejstlige læresager«, hvor der i det allerførste, altså §1, står:

»Loven finder anvendelse på sager, der indbringes for præsteretten eller bisperetten med påstand om, at en tjenestemandsansat eller overenskomstansat præst, provst eller biskop i forkyndelsen eller på anden lignende måde har tilsidesat den danske folkekirkens bekendelsesgrundlag (læresager)«.

Det er altså strafbart at tilsidesætte forkyndelsen i forlængelse af den danske folkekirkens bekendelsesgrundlag. Bekendelsesgrundlaget er rammen for forkyndelsen af evangeliet, som er formålet med menighedsrådets virke og præstens forkyndelse. Det begynder at lugte lidt af formålet, men det er jo stadig ikke helt præciseret for præsten. Derfor inddrages præ-

steløftet, og det interessante for præstens formål står i første afsnit:

Først: »at jeg vil beflicte mig på at forkyn- de Guds ord rent og purt, således som det findes i de profetiske og apostoliske skrifter og i vor danske evangelisk-lutherske folke- kirkes symbolske bøger, med al ærefrygt og sømmelighed forvalte de hellige sakramen- ter efter Kristi indstiftelse, og såvel her som ved de øvrige hellige handlinger udføre alt i overensstemmelse med de for folkekirken gældende forskrifter«.

Beflittelse på forkyndelse af Guds ord - forkyndelse af Guds ord er igen i højsædet, og forkyndelsen er ud fra folkekirkens beken- delsesgrundlag. Så forkyndelsen af evangeliet går igen som fundamentet for hele præstens virke. Samme konklusion drager »Betæn- ning 1477 - opgaver i sogn, provsti og stift« (2006). Men »Betænkning 1477« går skridtet videre og definerer, hvad forkyndelse af evan- geliet er: »

»Folkekirkens mission som kristen kirke er at forkynde Kristus som hele verdens frelser. Dette udgangspunkt er lovgivningsmæssigt bestemt i Grundloven, der bestemmer folkekirken som den evangelisk-lutherske kirke. Forkyndelsen bygger på den grundforudsætning, at mennesker ikke ved egen indsats kan gøre sig fortjent til noget over for Gud, men kun kan modtage alt fra Gud i troen på Jesus Kristus. Kirkens overordnede opgave danner udgangspunkt for de konkrete former, kirkelivet får i sogn, provsti og stift. Alle konkrete målsætninger må dybest set tjene denne opgave«.

I 2006 stod det klart, at forkyndelse af evangeliet er det gennemgribende, og det som alle funktioner, opgaver, budgetter og medlemstal skal tjene til. En indvending kunne jo være, at det er ord i en betænkning og ikke et lovgrundlag. Det er en arbejdsgruppes udgangspunkt eller forslag til loven og ikke nogen lov. I den forbindelse er det lidt interessant, at man i en betænkning fra 2014 (»Betænkning 1544 Folkekirkens styre«) skriver, at man møder den kristne forkyndelse hos de frie kirkelige organisationer (»Det andet pejlemærke« i betænkningen, side 2-3). Møder vi da slet ikke forkyndelsen i kirken mere?

» Betyder det ikke, at kommende præster i større grad selv står med spørgsmålet, hvad må jeg som præst egentlig mene, hvad er egentlig evangelisk-luthersk?

Derfor er det sidste punkt fra CA, som er en del af bekendelsesgrundlaget. CA, som enhver folkekirkepræst har skrevet under på. CA 5's første del siger: »For at vi skal nå til denne tro, er der indstiftet et embede til at forkynde evangeliet og række sakramenterne,« (her er brugt Peder Nørgaard-Højens oversættelse). Og igen i CA 7: »Ligeledes lærer de, at der bestandigt vil forblive én hellig kirke. Kirken er nemlig de helliges forsamling, hvori evangeliet forkyn- des rent, og sakramenterne forvaltes ret«. Som jeg forstår CA 5 og 7, så står der, at præstens formål er at forkynde evangeliet og forvalte sakramenterne rent og ret for at fremme troen.

Slet og ret: hele præstens eksistensgrundlag er at tjene evangeliets forkyndelse og sakramen- ternes forvaltning for menigheden.

Forkyndelsen af evangeliet er det gennem- syrende i præstens gerning, og fraviges det formål, så står man til at modtage en lære- sag, jævnfør papirerne. Sagt på godt dansk, som en erfaren præst sagde: »Det er lidt tamt, hvis ikke forkyndelsen er med. Giver opgaven så mening?« Og nej, så giver den ikke mening. Præster er juridisk forpligtet på at tage forkyndelsen med i alle opgaver, funktioner og tillæg. Det er hele udgangspunktet i den evangelisk-lutherske folkekirke - at forkynde evangeliet.

Den teologisk nærende samtale

Hvad er det så, vi skal forkynde? Hvordan skal vi forstå evangeliet ud fra folkekirkens beken- delsesgrundlag? Det kan vi godt drøfte ordent- ligt med hinanden. Som eksempel var der på Viborgs stiftspræstemøde (juni 2024) et fore- drag om dåben ved Lone Fatum. Fatum ud- fordrede folkekirkens dåbspraksis, ritualets dåbstekster, og argumenterede for, at vi i hø- jere grad end i dag burde finde argumenterne i Bibelen fremfor alle mulige andre steder. Fa- tum stod stålsat ved sin position og holdt fast ved teksterne som udgangspunkt for deba- ten. Fatum var fagligt spørgende til folkekir- kens dåbspraksis. Hun fik med sine meninger startet en saglig dialog. De gode diskussioner og drøftelser viste, at her kunne man tale om teologi. Drøftelserne klargjorde, at her var der noget på spil. Det var der, uanset hvilken fløj eller hvilket ståsted man repræsenterede. Pludselig var teologien og forkyndelsen i folkekirken ikke noget farligt, men noget, vi kunne drøfte og have en mening om.

Så, kære medpræster, kan vi ikke få et mål- tidsfællesskab om den varme grød og snakke om, hvad det er, vi skal forkynde? Få en snak om, hvad er der på spil i forkyndelsen af evan- geliet. En snak om, hvordan vores forkyndel- se sker ud fra det folkekirkelig bekendelses- grundlag. Fordi det er bekendelsesgrundlaget, som er forkyndelsesgrundlaget. Det bliver far- ligt, hvis vi ikke tør tage snakken med hinan- den; for hvad skal vi sige til vores menigheder, hvis vi ikke engang præster imellem tør sige, hvad vi skal forkynde? ☞

SIG: VI GÅR TIL PARADIS!

Signe Riis Helbo,
valgmenighedspræst ved
Norddjurslands Valgmenighed

Når nogle dør, har jeg ofte hørt sproglige vendinger som, »vi ses i Paradis«, »vi skal mindes dem, der ikke længere er iblandt os«, og »de er gået over til den anden side«. Det er ikke kun lægfolk, men også i høj grad præster, der bruger disse - efter min mening fattige - vendinger.

Den danske kultur bærer præg af en barnetro, der lader Gud være en mand på skyen i Paradis. Vores døde sidder ved hans side og hygger sig. Hele den paradisiske festlighed sker fjernt fra os levende, der må nøjes med et liv på jorden. Det er forstæeligt, når lægfolk gør sig til talsmænd for denne barnetro, men problematisk, når præster gør det. For det er for teologisk unuanceret - og dermed fattigt. Det er efter min bedste overbevisning en præsts fornemste opgave at forkynde evangeliet om Kristus, der forløser mennesket, så det ikke længere er adskilt fra Gud, men er i Gud i kraft af kærligheden.

Den gode Grundtvig har skrevet et digt med titlen Paradiset. I sidste vers skriver han:

»Så lad os i verden om Edens lyst
ej spejde fra bjergenes toppe,
men elske det billed, vi har i bryst,
og Paradis søge histoppe«

Her fremstilles Paradis som en himmelsk virkelighed, vi har tilknytning til i vores hjerter.

Vort fædreland

De fleste kender også det afsluttende vers af Den signede dag, hvor Paradis omtales som vort fædreland, som vi en dag skal vende tilbage til. På den måde er det ikke forkert at sige »vi ses i Paradis«. Når jeg alligevel finder det for fattigt, skyldes det, at de sørgende, jeg har talt med, der længes efter deres elskede, alle oplever en erfaring af nærvær i fraværet. Som om deres døde berører dem. En kyniker ville måske kalde det en projektion. Jeg vil tillade mig at kalde det kærlighedens under.

» Når jeg alligevel finder det for fattigt, skyldes det, at de sørgende, jeg har talt med, der længes efter deres elskede, alle oplever en erfaring af nærvær i fraværet. Som om deres døde berører dem

Dr.theol. Dorthe Jørgensen taler om, at den dodes *forvandlede nærvær* er til stede iblandt os, men at den forvandlede tilstedeværelse fordrer vores opmærksomhed. Jeg vil påstå, at vi alle helt instinktivt er udstyret med en sådan (lad os kalde den troens) opmærksomhed; men i vores tid og kultur vil vi ikke være ved den. Den har så ringe kår, at vi har mistet kontakten til den - og begreberne for den.

Med hendes ord in mente tillader jeg mig (med et håb om, at Grundtvig ville være enig!) at hævde, at vi i hjertet, i kærligheden mærker et glimt af oprindelse og skabelsesnærvær - på trods af døden. »

Vores døde forsvinder ikke

Vores døde forsvinder ikke fra os, men skifter form for os. De er i Paradis, men de er også her, midt iblandt os, i kraft af det kærlighedens hjertebånd, der er skabelsens gave. Som en usynlig verden af kærlighed ånder Paradiset omkring os hele tiden. Vi kan ikke bryde igennem til det, for tidens grænse er sat for os som slør (det er syndefaldets virkning, men det må tjene som et indlæg for sig). Kløften mellem de døde og de levende er ikke uoverstigelig. Jorden og himlen flettes sammen i Kristi forløsning af mennesket. Vi er ikke længere fortabte, men frelste - omend fysisk bundet af tid er vi rundet af grænseløs kærlighed.

» Vores døde forsvinder ikke fra os, men skifter form for os. De er i Paradis, men de er også her, midt iblandt os, i kraft af det kærlighedens hjertebånd

Det er derfor, altergangen for mit vedkommende er det mest essentielle led i gudstjenesten. Her får vi forløsningen bekræftet, så det brudte - alt det, vi savner, alt det, der smerter, alt det, der ængster - favnes i Gud.

Nogle af mine kollegaer mener, at præstens eneste opgave er at forkynde evangeliet om Kristus. Jeg er enig i, at det er den primære opgave. Dertil mener jeg dog, at vi har en forpligtelse til at forkynde, så folk kan forstå det. Det kan vi kun, hvis vi taler ind i de livserfaringer, folk møder, med et teologisk sprog, der ikke kun er forbeholdt den, der er velfunderet i sin Bibel, men som begrebsudvikler vores erfaringer og styrker vores opmærksomhed - det er vel netop til det jævne menneske, evangeliet lyder.

»Ja, jeg tror på korsets gåde,
gør det, Frelser, af din nåde.
Stå mig bi, når fjenden frister!
Ræk mig hånd, når øjet brister!
Sig: vi går til Paradis!«

Nu og i al evighed! ❧

ANMELDELSE

LÆS I NÆSTE NUMMER

» **B**ogen vil være en ny lærebog i dogmatik ved bachelorruddannelsen i teologi ved Aarhus Universitet. I indledningen får man varedeklareret dens nødvendighed. Prenters Skabelse og Genløsning er af »teologiske og pædagogiske grunde« bedaget. Det er muligt, men så bør man vel fremføre argumenter for det. Heller ikke Fragmenter af et spejl rækker som dogmatik, fordi den ifølge forfatterne er for fragmentarisk og på grund af enkeltforfatterens særpositioner fremstår uden indre systematisk sammenhæng. Dertil kommer, at den ifølge Birkler og Jacobsen savner helt centrale eologiske emner som f.eks. eskatologi. Hermed har de ryddet banen for deres eget bidrag, der herefter behændigt undgår enhver diskussion med hele den danske fagtradition«.

Anders Klostergaard Petersen anmelder Margrethe Kamille Birkler og Anders-Christian Jacobsen »Frygt ikke! - Indføring i kristen dogmatik - Bind 1.«

Anmeldelsen ledsages af et svar fra forfatterne. ❧

18. søndag efter trinitatis

Joh. 15,1-1 /
Vintræet og grenene

Peter Nejsum,
sognepræst ved
Brønshøj Kirke

» At høre Kristus til, at blive i ham, har en pris: At noget i mig skal skæres fra

Det er så enkelt: Kristendom er ikke at abonnere på mere eller mindre fantasifulde forestillinger, eller punkt for punkt at kunne krydse trosbekendelsens påstande af, eller at leve efter et katalog af moralregler. Kristendom er at høre Kristus til. Det er at hænge der i solen, som gren på en vinstok, sugе næring til sig og mærke, hvordan drueklaserne bare bliver tungere og tungere.

Det er et smukt billede, men også foruroligende, for hvad med de golve grene, der skæres af og brændes? Og hvilken trøst er der egentlig i at sige, at »skilt fra mig kan I slet intet gøre«? Her er tre skitser til en prædiken:

Kreativitet

Billedet af vintræet og grenene handler om at bære frugt. Hvad vil det sige? En måde at se det på er at være kreativ, vel at mærke ikke snævert forstået som at kunne tumle farvekridt, perleplader og strikpepinde, men i ordets videste betydning. At være kreativ handler om at bruge den evne, vi har fået ved at være skabt i Guds billede, til selv at skabe - og som Gud at gøre det for at fremme liv. At være gren på vintræets stamme er at sugе næring og inspiration af Kristus.

SALMER

- 4 Giv mig, Gud, en salmetunge
- 685 Vor Gud er idel kærlighed
- 300 Kom, sandheds Ånd, og vidne giv
- 412 Som vintergrene
- 335 Flammerne er mange, lyset er ét
- 696 Kærlighed er lysets kilde

Hvordan gør man så det? Hvordan bærer man frugt? Man kan tage udgangspunkt i det, der gælder for professionelt kreative, dvs. kunstnere af enhver art. For det første bryder deres frembringelser med visse regler og normer og vil have os til at se verden på nye måder. For det andet vil de overraske. De vil vise os noget, vi ikke kunne have sagt os selv. Præcis det samme kan man sige om Jesus, det vintræ, vi trækker saft og næring fra. Og det gælder ikke kun i kunsten, men overalt i livet, og ikke mindst i forhold til andre mennesker, hvor det måske er særligt vigtigt at kunne se bort fra forudfattede meninger og se noget andet end det, alle andre siger om ham eller hende. »

I den tid vi lever i, er der bare ikke altid særligt gode vilkår for den slags: Her hersker excel-arket, her er det meste regelstyret ned i de mindste detaljer.

Alt hvad vi gør, og den tid vi bruges på det, skal registreres og effekten dokumenteres. Men måske er den kreativitet, der skal til, for at vi kan bære frugt, netop af en art, der ikke lader sig indfange i regler og vedtagne normer, som vil udelukke enhver uforudsigelighed og overraskelse. Måske er det tværtimod at suge næring og livskraft af vintræets stamme, der er brug for - Kristus.

De afskårne grene

Hvad sker der, hvis man lægger sit fokus på de afskårne grene, der visner og bliver brændt? Dem, der ikke formår at »blive i Kristus« - eller rettere: *Det*, der ikke bliver i *Ham*. I lighed med andre steder, hvor der tales om dom, skilles fårene fra bukkene også her, som om der er tale om to forskellige slags mennesker: De frelste og de fortabte. Men hvad nu, hvis der ikke er tale om to slags mennesker, men at skillelinjen går ned igennem det enkelte menneske? Så er der grene, der bærer frugt, sådan som det var meningen, men der er også grene, der ikke gør, og som skal skæres af, visne og brændes.

Det ville jeg gerne høre en prædiken om denne søndag! At høre Kristus til, at blive i ham osv. har en pris: At noget i mig skal skæres fra. Ikke nænsomt, som når vingårdsmanden rensar de gode grene, så de kan bære endnu mere frugt, men hårdt og brutalt. Det er som at tage stoffet fra den afhængige (spil/alkohol/cigaretter/sukker/sociale medier osv.) Det gør ondt; for den afhængige kan ikke undvære sit stof, men det er alligevel i sidste ende til hans/hendes bedste. Der er noget, jeg ikke kan forestille mig at undvære, som alligevel tjener mig bedst, hvis det bliver skåret fra.

Eksempler på grene, der ikke bærer frugt: At insistere på at ville alting selv. Hykleriet, når jeg siger ét og gør noget andet. Min privilegieblindhed. Når be-

kvemmelighed svinger taktstokken. Alle mine ynkelige forsøg på at retfærdiggøre mig selv, i stedet for at stå ved min fejl. Den slags!

Fællesskab

Hvis vi er grene på et vintræ, som er Kristus, betyder det også, at vi alle er forbundne meget mere, end vi forestiller os, og at vi hver især er en lille gren på den samme store organisme. Ikke bare er vi forbundne med hinanden, men med naturen selv, og vi lever i kraft af de dybe rødder, vores vinplante har ned i den mørke jord.

» En måde at se det på, er at være kreativ, vel at mærke ikke snævert forstået

Det betyder, at Jesu ord om, at vi skilt fra ham ikke kan stille noget op, også betyder, at vi ikke kan stille noget op uden andre mennesker eller den natur, vi er en del af. Tit og ofte lever vi, som om vi kan alting selv, og er tilbøjelige til at overse, hvor vigtigt det liv, vi får gennem andre, er.

I Jens Sigsgaards klassiske børnebog *Palle alene i verden* vågner hovedpersonen op og finder ud af, at han er helt alene i verden og nu kan gøre, lige hvad han vil. Der er ingen til at sige, at han ikke må, ingen at tage hensyn til, og han kan realisere alle sine vildeste drømme. Det gør han så - men hurtigt udvikler drømmen sig til et mareridt. På legepladsen er der ikke engang nogen, han kan vippe med! Han vågner op i sin seng, badet i sved, og det hele havde bare været en ond drøm.

Vi er afhængige af hinanden, udleveret til hinanden, og vi kan endda være så tæt på et andet menneske, at vi tænker og føler det samme. Uden de andre sygner vi hen og visner. Og vi får endda lov til at suge liv af *Ham*, der er vejen, sandheden og livet! ☘

De almindelige sandheder og prædikenen

Kresten Drejergaard,
biskop emer.

»Men hvorfor så denne tilføjelse? Jo, det må vel skyldes, at præsten ikke har tillid til, at vi kirkegængere selv kan drage de eksistentielle konsekvenser af den i evangeliet tilsagte tilgivelse«. Biskop emeritus Kresten Drejergaard bruger nogle liturgiske variationer, han har mødt i den gudstjenestelige praksis, som optakt til en refleksion over de almindelige sandheder og den kristne forkyndelse med udblik til Løgstrup og Bultmann. Han ser en fare for, at »Kristus bliver reduceret til en skikkelse, som har sagt det, som vi egentlig burde kunne have sagt os selv, om vi havde været kloge nok til det«

Inden for en rimelig radius kender jeg indtil flere præster og går derfor til gudstjeneste i forskellige kirker, hvor jeg som regel finder mig i de liturgiske variationer, som måtte forekomme. Men der er et par variationer, som jeg har det svært med. Det drejer sig om bortsendelsesordene efter altergangen, hvor det sommetider hedder: »Gå bort med fred og tjen Herren med glæde!«, eller den endnu værre variant: »Gå bort med fred

og glæde og del glæden med hinanden / andre!«

Når man fra alterbordet bliver sendt ud i hverdagen med Guds fred, giver det sig selv, at livet derude også er en slags gudstjeneste - en praktisk gudstjeneste. Om hverdagslivets gudstjeneste så sker af glæde eller af pligt, er vel af underordnet betydning, blot den finder sted.

Forpligtelsen til at dele glæden

Den anden variant er mere problematisk. I sig selv kan det kun være en glæde at blive sendt bort fra alterbordet med Guds fred. Sådan set behøver det slet ikke at blive sagt. Men når det derefter bliver føjet til, at man skal dele glæden med hinanden eller med de andre, går det galt. I sig selv er nadvermåltidet en tilsigelse af Guds tilgivelse, som det siges i bortsendelsesordene: »Den korsfæstede og opstandne Frelser, Vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet dig sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle dine synder, han styrke og fastholde dig derved i en sand tro til det evige liv. Fred være med dig!« Det kan kun være en glæde at høre denne tilsigelse. Men når præsten straks efter gør det til en pligt at dele glæden med andre, går glansen af den. For det ligger i selve glædens natur, at den deles med andre. Det sker spontant. En glæde, som man kun har for sig selv og ikke sammen med andre, er ikke meget værd. »

»... han styrke og fastholde dig derved i en sand tro til det evige liv. Fred være med dig! Det kan kun være en glæde at høre denne tilsigelse. Men når præsten straks efter gør det til en pligt at dele glæden med andre, går glansen af den«

Men hvorfor så denne tilføjelse? Jo, det må vel skyldes, at præsten ikke har tillid til, at vi kirkegængere selv kan drage de eksistentielle konsekvenser af den i evangeliet tilsagte tilgivelse. Dermed være ikke sagt, at vi som kirkegængere ikke kan have brug for en formaning til

» Når man fra alterbordet bliver sendt ud i hverdagen med Guds fred, giver det sig selv, at livet derude også er en slags gudstjeneste - en praktisk gudstjeneste

at omsætte troen i de gerninger, som følger med det at leve sit liv her i verden. Men denne formaning hører hjemme andre steder - i prædikenen måske? - den hører ikke hjemme i ritualet, hvor den snarere bidrager til at dementere det, som ritualet egentlig går ud på.

Faddertiltalen efter dåben

Noget tilsvarende kan siges om faddertiltalen efter dåben, hvor præsten indleder med at sige: »I, som er forældre og faddere til dette barn (som gerne må

nævnes ved navn), kan nu bevidne, at det er døbt i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn!« Og det er godt nok! Både forældre og faddere er vidner. Men når så præsten fortsætter: »Og I forældre skal vide, hvad I skylder jeres barn. I skal opdrage jeres barn i den kristne tro, lære det at bede Fadervor, fortælle det bibelhistorie og tage det med i kirke og meget mere!« Her går det helt galt! Man kan ikke med en formaning rituelbetvivle forældrenes hæderlige motiver til at få deres barn døbt. Det er ikke forældrene, der får et nyt ansvar derved, at barnet bliver døbt. *Fadderne* får et nyt ansvar. Men forældrene gør det ikke. Det har jo lige siden undfangelsen været deres barn, og nu har de selv taget det med i kirke for at få det døbt. Og derfor skal præsten ikke ved døbefonten med en formaning, der somme tider er længere end selve dåbsritualet, betvivle forældrenes gode vilje til at opdrage deres barn i den kristne tro. Hvad præsten personligt måtte mene om den sag, er i den rituelle situation i kirken fuldkommen ligegyldigt.

Tilbøjeligheden til at lade ritualerne munde ud i en formaning kommer af, at man vil almenføre evangeliet, så det ikke i så høj grad er et ord til mig og min afgørelse, men nok så meget et ord til os alle sammen, så det som en almen morale kommer til udtryk som en almindelig sandhed. Eller sagt med andre ord: Vi vil gerne udmønte kristendommen i noget fælles livsanskueligt. Og der er også noget livsanskueligt i kristendommen. For blot at tage ét eksempel: I kristendommen har hævn som etisk motiv ikke nogen hjemstedsret. Som kristne mennesker argumenterer vi strafferetligt ikke med hævn som et legitimt motiv. Tilsyneladende går det derimod udmærket i jødedommen og islam, hvilket de igangværende konflikter i Mellemøsten er et klart udtryk for. Men i kristendommen går det ikke, hvilket hænger sammen med, at den kristne tro forholder sig til Gud og til livet på end anden måde, end det er tilfældet i jødedom og islam.

Selvfølgelig er der noget livsanskueligt i kristendommen. Og i min konfirmandundervisning er det da også først og fremmest det livsanskuelige i kristendommen, jeg har underholdt konfirmanderne med. Pædagogisk set har det simpelthen været det letteste. Men selve troen på evangeliet er ikke først og fremmest anskuelse, men derimod afgørelse som reaktion på et budskab, som i første række gælder mig som den, der bliver ramt af det forkyndte. Sagt med Søren Kierkegaard: »Evangeliet er et ord til hin enkelte«. Og det ord kan aldrig være en almindelig sandhed.

De almindelige sandheder og den kristne forkyndelse

I min studietid, som nu ligger mere end 50 år tilbage i tiden, læste jeg den tyske teolog Rudolf Bultmanns artikel fra 1957 »Allgemeine Wahrheit und christliche Verkündigung«. Denne artikel og især overskriften har fulgt og forfulgt mig lige siden som en indskærpelse af, at prædiken skal bestå i mere end almindelige sandheder, som vi kan sige os selv, hvis vi ellers tænkte os ordentligt om. Bult-

mann skelner i den forbindelse mellem »tiltale« og »meddelelse«. De almindelige sandheder meddeles og offentliggøres som almenlydige budskaber.

En prædiken er set fra den synsvinkel også et almenlydigt budskab, der handler om den begivenhed, at Guds nåde er blevet åbenbaret i Jesus Kristus. Det kan der holdes et foredrag om. Men den kristne forkyndelse går et skridt videre med en påstand, der siger, at Guds nåde som begivenhed ikke blot blev åbenbaret i fortiden, men er en begivenhed, der åbenbares netop nu, hvor evangeliet bliver forkyndt for mig. Meddelelsen af Guds tilgivelse er ikke blot en begivenhed, der hører den historiske fortid til, men det er en begivenhed, som stadig fuldbyrder sig igen og igen i den forkyndte prædiken, hvorved den som en historisk begivenhed bliver til en eskatologisk begivenhed, sådan som det egentlig allerede er tilfældet i Jesu forkyndelse, som er en tilsigelse af det kommende og allerede nu virksomme Guds rige.

» Her går det helt galt! Man kan ikke med en formaning rituel betvivle forældrenes hæderlige motiver til at få deres barn døbt. Det er ikke forældrene, der får et nyt ansvar derved, at barnet bliver døbt

De almindelige sandheder indgår også i Jesu forkyndelse, ligesom de i det hele taget er en væsentlig del af det bibelske forestillingsunivers med de mange ordprogsagtige formuleringer. Jesu bjergprædiken er et eksempel på en række almene sandheder af ordprogsagtig karakter, som meddeles til almindelig opbyggelighed. I bjergprædiken skærpes de almindelige sandheder imidlertid, så henvendelsen til tilhørerne bliver til tiltale. Det vil sige, at meddelelsen bliver til en nutidig begivenhed. Ja, ikke blot det! Meddelelsen bliver til en eskatologisk begivenhed, fordi den møder tilhøreren med kravet om en eksistentiel afgørelse i forhold til det sagte. Et eksempel er ud-sagnet: »Ingen kan tjene to herrer«, »

hvilket er en almindelig erfaring, der beror på, at man enten vil elske den ene og hade den anden. Men når det så straks efter føjes til: »I kan ikke tjene både Gud og mammon«, bliver udsagnet til en tiltale, som forlanger en afgørelse af den, der hører. Det bliver til et spørgsmål om, hvem eller hvad jeg har gjort mit liv afhængigt af.

De suveræne livsytringer og evangeliet

Hos den danske teolog og religionsfilosof K.E. Løgstrup finder man en skelnen, som minder en hel del om Bultmanns skelnen mellem de almene sandheder og den kristne forkyndelse. Løgstrup skelner mellem de universelle og suveræne livsytringer og det specifikt kristne budskab. De suveræne livsytringer består i fænomener som barmhjertighed,

tilgivelse og talens åbenhed, som Løgstrup forstår som den dobbelte tilbøjelighed til at tale sandt og til at høre det sagte som sandhed, jf. den ejendommelighed, at man kun kan lyve ved at lade som om, man taler sandt. Dertil kommer livsytringer som kærlighed og håb samt kronvidnet over dem alle: Tilliden, som vi umiddelbart møder hinanden med. Mistilliden skal man derimod beslutte sig til. Disse livsytringer er suveræne i den forstand, at *de melder sig af sig selv i form af muligheder for handling*.

Det er meget tænkeligt, at der i virkeligheden er tale om en skelnen i kristendommen, fordi det er kristendommen, der idehistorisk set har gjort os opmærksomme på de suveræne livsytringer. Ikke desto mindre er livsytringerne universelle, fordi de er til på forhånd som

»Når det så straks efter føjes til: 'I kan ikke tjene både Gud og mammon,' bliver udsagnet til en tiltale, som forlanger en afgørelse af den, der hører. Det bliver til et spørgsmål om, hvem eller hvad jeg har gjort mit liv afhængigt af«. (The Worship of Mammon by Evelyn De Morgan, 1909)

fænomener, der så at sige er indlejret i menneskets skabelse. De er en del af den menneskelige natur.

Det specifikt kristne er derimod budskabet om syndernes forladelse, som på sin side er kædet sammen med budskabet om Jesu død og opstandelse. Sagt med en paulinsk klingende formulering: Kristus døde for vore synders skyld og blev oprejst for vore retfærdigheds skyld (jf. Rom 4,25).

Denne sammenkædning af budskabet om syndernes forladelse/den betingelsesløse tilgivelse og budskabet om Jesu død og opstandelse er også tænkt med hos Løgstrup.

Det, der kommer os i forkøbet

Tilstedeværelsen af de suveræne livsyttringer, som kommer os i forkøbet, endnu inden vi selv kaster os ud i den kulturelle og politiske virksomhed, lægger en religiøs tydning nær. Den på forhånd givne orden, som i eksistensanalysen og i sproget kommet til udtryk deri, at tilliden er der først, hvorimod *mistilliden* kommer til bagefter, når den viser sig begrundet, og vi derfor må bruge forstavel-sen »mis-« som et udtryk for den suspenderede tillid. Tilliden er - religiøst tænkt - en del af det skabte menneskeliv. Men hvis man tænker Gud med som skabelsesmagten i det givne menneskeliv, må Gud også tænkes med i den anden ende ved livets afslutning og tilintetgørelse. Også i tilintetgørelsen er Gud til stede som den skaber, der har magt til at genoprette alt i sit rige. Ellers er den ubetingede tilgivelse af mig, som kom til orde i Jesu forkyndelse, intet andet end en bagatellisering af den nød og elendighed, som jeg i min kulturelle og politiske virksomhed har bragt over andre. Jesu betingelsesløse tilgivelse giver kun mening på baggrund af hans forventning om Guds riges forestående komme sammen med afslutningen på historieføreløbet. Hvis ikke denne eskatologiske horisont er tænkt med, bliver det kristne budskab meningsløst.

Denne horisont er i kraft af traditionen tænkt med i trosbekendelsen og i de

mere dogmatisk prægede formuleringer af kristendommen. Til gengæld er den kun i en meget afsvækket form til stede i nutidens prædikener og salmedigtning. Der er undtagelser! Men det overvejende indtryk, man får som kirkegænger og salmesanger, er, at denne svækkelse af den eskatologiske horisont medfører, at budskabet reduceres til almindelige sandheder og slet skjult moralisme.

Den helt afgørende skelnen i Løgstrups tænkning mellem det universelle (de suveræne livsyttringer) og det specifikke i kristendommen (den betingelsesløse tilgivelse og påstanden om Jesu død og opstandelse) bliver dermed til en adskillelse. Det universelle, som lægger en religiøs tydning nær, kan ved en fornyet anvendelse af religionsbegrebet formuleres i en normativ teologi, som for eksempel kan gøres gældende i den økologiske debat og debatten om klimaet. Det bliver en form for universalkristendom, hvor Kristus blot ses som et forbillede eller urbillede i den forstand, at hans liv forstås som »én eneste uafbrudt spontan og suveræn livsyttring«, som det er blevet sagt.

» En prædiken er set fra den synsvinkel også et almengyldigt budskab, der handler om den begivenhed, at Guds nåde er blevet åbenbaret i Jesus Kristus

Kristus bliver reduceret til en skikkelse, som har sagt det, som vi egentlig burde kunne have sagt os selv, om vi havde været kloge nok til det. I en totalt sekulariseret og irreligiøs verden, hvor grundforestillingen går ud på, at vi ikke skylder andre end os selv for vores liv, kan det utvivlsomt have en overraskende og måske endda befriende virkning, at præsten i sin prædiken præsenterer sin tilhører for suveræne livsyttringer som kærlighed og tillid og i sin prædiken gør dem til dyder og almene sandheder, som vi efter forgodtbefindende råder over, hvilket vi netop ikke gør. Det er snarere modsat: Det er de suveræne livsyttringer, der råder over os! ❧

Dobbelt udgang og alles frelse

Jørgen Paakjær Moeslund,
sognepræst, Ringkøbing

»Hvorfor skulle jeg ikke respektere, at den kristne tradition altid har rummet advarslen om den dobbelte udgang og håbet om alles frelse? Så længe begge dele fastholdes, kan ingen af dem rendyrkes - og balancen bevares«. Jørgen Paakjær Moeslund søger at træffe balancepunktet i en af de vanskeligste, moderne teologiske debatter

Den pågående debat om dobbelt udgang eller alles frelse har som grundpræmis indbygget et »enten-eller«. Enten må det være sådan, at Gud frelser alle, eller også går nogle fortabt.

» Hvordan kan man eksempelvis læse Paulus' ord om Adam og Kristus uden at se den helt store vision om alt og alles frelse for sig?

På den ene side hedder det, at guds-billedet, som træder frem gennem Jesus Kristus, er uforenligt med tanken om, at et eneste menneske skulle gå fortabt, for-

di Kristus netop er den, der opsøger og tager imod den fortabte.

På den anden side mener andre, at Det Nye Testaments vidnesbyrd er til fordel for tanken om dobbelt udgang, blandt andet på grund af de mange lignelser om avner og korn, får og bukke, kloge og dumme brudepiger og så videre. Den argumentation underbygges desuden ved at henvise til Confessio Augustana, som endog meget tydeligt afviser læren om alles frelse.

Fælles for begge sider er, at de ønsker at udkonkurrere hinanden. Det er enten-eller. Nu vil jeg så gerne sætte spørgsmålstegn ved denne præmis. Jeg mener ikke, at man kan vælge den ene eller den anden tanke for dermed at lukke munden på den anden. Derimod vil jeg gerne slå til lyd for en både-og-tænkning i debatten om frelse og fortabelse. Jeg mener, at både dobbelt udgang og alles frelse er legitimt og nødvendigt kristent tankegods.

En både-og-tænkning

Det skyldes for det første, at det Nye Testamente for mig at se netop lægger op til en både-og-tænkning. Der er en diversitet i tekstmaterialet, som for mig at se bliver urimeligt forenklet, hvis man udelukkende vil vide af det ene alternativ, enten dobbelt udgang eller alles frelse.

Hvordan kan man eksempelvis læse Paulus' ord om Adam og Kristus uden at se den helt store vision om alt og alles frelse for sig? »Ligesom en enkelts fald blev til fordømmelse for alle mennesker, sådan er en enkelts retfærdige gerning også blevet til retfærdighed og liv for alle mennesker«, (Rom 5,18).

Eller hvordan man kan læse Jesu ord om verdensdommen uden at høre alvoren og mærke ubehaget? »Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle«, (Matt 25,41).

Hvis man følger enten-eller-tænkningen, er man tvunget til at harmonisere to udsagn som disse. Det ene må underlægge sig det andet. Og sådan er det i det hele taget gennem læsningen af Det

Nye Testamente. Man bliver tvunget til at vælge og derefter enten at afvise dele af kanon eller at finde passende omtolkninger af de passager, der strider mod ens forståelse.

» Når vi forkynder dobbelt udgang, minder vi nemlig os selv og hinanden om, at Gud aldeles ikke tager let på vores synd og ondskab

Men hvorfor skal vi i dag vælge og harmonisere, når de første kristne forfattere og kirkens kanondannere ikke følte sig kaldet til at rydde op i den tvetydighed, der tilsyneladende er i Det Nye Testamente? »

»De mange ofre, der bliver skjult og glemt i denne verden, får genoprejsning gennem Guds dom. Og endelig sikrer den dobbelte udgang, at intet ondt får adgang til Guds gode paradis«. (Maleri af Poul Troger, 1792)

For det andet mener jeg, at gudsbilledet mister balance og dybde, hvis ikke man både fastholder tanken om dobbelt udgang og alles frelse.

Den kærlige, selvopofrende og inkarnerede Gud kommer aldrig i mål med sit projekt, hvis han til sidst må overlade nogle af sine skabninger til evig forfærdelse fjernet fra ham. Eller endnu værre: Ordene om hans kærlighed og nåde bliver indholdsløse løgneord, hvis han i den endelige dom viser sig som en iskold dommer og bøddel, der piner mennesker for evigt.

Vigtige dele af gudsbilledet

Omvendt går der vigtige dele af gudsbilledet tabt, hvis tanken om den dobbelte udgang bliver udraderet. Når vi forkyn-der dobbelt udgang, minder vi nemlig os selv og hinanden om, at Gud aldeles ikke tager let på vores synd og ondskab. Han hører jordens skrig, og i sidste ende stiller han os til regnskab. Også de mange ofre, der bliver skjult og glemte i denne verden, får genoprejsning gennem Guds dom. Og endelig sikrer den dobbelte udgang, at intet ondt får adgang til Guds gode paradys.

Derudover gælder for det tredje, at en enten-eller-tankegang i sidste ende fratager Gud retten til den endelige dom. Den får ikke lov til at være et mysterium, et spørgsmål, der må overlades til håb og bøn. Dommen bliver underlagt os, for vi vil kende den på forhånd.

En både-og-tænkning fratager os retten til og ansvaret for at afsige nogen dom. Dermed er alt, som det skal være: Gud får lov at være Gud, og vi får lov at være mennesker.

Erfaringsnær teologi

I øvrigt svarer både-og-tænkningen godt til min erfaring som menneske. For jeg kan kende mig selv i avnerne, i de dumme brudepiger, i dem, der var ligeglade og aldrig gav vand til en tørstig. Jeg kan høre, at domsordene passer til mig. Jeg kan kende mig selv som fortabt. Samtidig lytter jeg til ordene om Guds barmhjer-

tighed, ser lyset i evangeliets sprækker, og jeg håber, at Kristus alligevel frelser. Der er på den måde meget, der taler for en både-og-tænkning: dobbelt udgang og alles frelse.

Der er bare den hage ved det, at det ikke giver nogen mening. Det er en logisk umulighed. Derfor har det fået stor betydning for mig, at Jesus ifølge både Matthæus, Markus og Lukas siger om muligheden for at blive frelst: »For mennesker er det umuligt, men for Gud er alting muligt«. (Matt 18,26 m.fl.).

» For Gud er alting muligt. Hvorfor skal jeg så sætte en grænse ud fra noget så primitivt som logik?

De ord vil jeg tillade mig at sætte som en form for konklusion over dette indlæg. For Gud er alting muligt. Hvorfor skal jeg så sætte en grænse ud fra noget så primitivt som logik? Hvorfor skulle jeg ikke respektere, at den kristne tradition altid har rummet advarslen om den dobbelte udgang og håbet om alles frelse? Så længe begge dele fastholdes, kan ingen af dem rendyrkes, og balancen bevares.

På dette punkt kræves der logisk konsekvens og teologisk upræcision. Her kræves, at man lader tankerne stå og vibrere. Når det gælder den dom, der tilhører Gud, må vi gribe til billeder og poesi, hvis vi vil blande os - præcis som de bibelske forfattere for øvrigt gør.

En, der gør det rigtig godt, er K.L. Aastrup - i den store påskelørdags-salme »Der venter bag langfredags nat«. Her slutter han af med et vers, der lader mysteriet stå og overlader opstandelsen og dens følger til Gud:

»Så er det da en nådes-sag,
hvad der af mig skal blive,
om Herren gør en påskedag
og kalder dødt til live«.

(DDS 216, v. 9) ❧

HVORDAN ER MAN KIRKE FOR DEMENSSYGE?

»Kirke og demens« hedder et nyt katalog med idéer og forslag til gudstjenester og aktiviteter for demenssyge og deres pårørende. Det er nu tilgængeligt på FUVs hjemmeside. Kataloget er nemt at navigere i og præsenterer en bred vifte af forslag til aktiviteter, som forholdsvis nemt kan arrangeres og afvikles. Kataloget indeholder også faktuelle oplysninger om, hvad demens egentlig er, og gør læseren klogere på, hvordan man kan kommunikere med mennesker, som har sygdommen demens. Tovholder på projektet er Bodil Olesen. Hun fortæller om arbejdet med kataloget. Og om den vigtige opgave, folkekirken har i forhold denne gruppe og deres pårørende

TEKST OG FOTO: SIGNE ETTRUP

»**K**ald mig bare konsulent for kirke og ældre«, siger Bodil Olesen med et bredt smil, da hun forklarer sin egentlige titel, nemlig gerontopædagogisk konsulent i Helsingør Stift. Hun er også sognepræst i Hornbæk, men fik for nogle år siden efter ansøgning fra det religionspædagogiske udvalg, en fast kvote som konsulent. Først 25% siden 50%. Konsulentfunktionen består blandt andet i, at hun samler viden om demens, hvordan man kan arbejde med dem, som har sygdommen demens; Hun holder oplæg i provstierne, formidler information til og mødes med de præster, som provstivis er kontaktpersoner i forhold til demens, og arrangerer kurser for kolleger i stiftet. En af opgaverne har også været at formidle de mange gode erfaringer i kataloget »Kirke og demens«. For der er brug for, at man som præst kan få nogle gode tips til, hvordan man er kirke for denne gruppe, fortæller Bodil Olesen. Hun har selv manglet sådan et katalog, da hun som sognepræst begyndte at arrangere gudstjenester og aktiviteter for borgere, som har sygdommen. Nu ved hun, at der er rigtig mange lavpraktiske ting,

man kan gøre, når man skal arrangere noget for den gruppe borgere og deres pårørende.

Bodil Olesen talte med sognepræst Rose Marie Tillisch, om ikke man kunne finde »

Bodil Olesen er gerontopædagogisk konsulent i Helsingør Stift

FAKATA

Hvis du vil vide mere eller læse nogle af de gode forslag og idéer, kan du finde kataloget på Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenters hjemmeside.

en adgang til at lave sådan et katalog. Rose Marie Tillisch kontaktede Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) og præsenterede idéen. FUV bakkede op og stillede studielejighederne i Løgumkloster til rådighed i 4½ dag. Syv præster, heriblandt Bodil Olesen, og en organist drog afsted og fik struktureret og samlet deres egne erfaringer og alle de bidrag, de har fået fra præster i hele landet. Med god hjælp fra Sara Nørholm fra FUV til grafisk opsætning med videre fik de udarbejdet kataloget.

Åndelig omsorg

På spørgsmålet, om folkekirken skal løfte opgaver i forhold til dem, som er ramt af sygdommen demens, er svaret et klart JA, når man spørger Bodil Olesen. »De hører til den gruppe af borgere i Danmark, som har den højeste medlemsprocent, så vi har en forpligtelse til at være der for dem. Vi har fokus på babyer, børn og unge, men vi skal ikke glemme de gamle«. De er også en del af folkekirken og

fællesskabet. Det er en oplagt diakonal opgave. Som bekendt skal præster forkynde, hvor ordene er blevet væk, minder Bodil Olesen om, som glæder sig over, at Helsingør Stift, hvor hun selv er præst, også har fokus på den gruppe.

Gennem hendes sognepræstearbejde blev det klart for Bodil Olesen, at her var et område, som havde forbedringspotentialer. Borgere med sygdommen demens bliver passet godt, men der ingen, som tager sig af den åndelige omsorg: At blive set og hørt som menneske. I takt med at hun satte sig ind i, hvad demens er, gik det op for hende, at der er mange veje til at give dem, som er ramt af sygdommen, en oplevelse, som giver mening. Har man høstgudstjeneste kan et æble i hånden give fokus og forståelse for efteråret og høsten. Det er meningsfyldt, når man oplever, at et menneske, som er ramt af sygdommen demens, er med og forstår. Sanserne bliver nemlig ikke demente. Selvom man er syg med demens, kan man stadig opfatte dufte, genkende lyde, høre musik, se farver og billeder. Sanserne kan derfor bruges aktivt, når man vil lave arrangementer for dem. Det redskab finder man også grundigt beskrevet i kataloget sammen med forslag til, hvordan man kan bruge sanserne, som en vej ind til de mennesker, som har sygdommen demens.

Åndehul for de pårørende

I kataloget er der også forslag og idéer til aktiviteter for pårørende. Bodil Olesen forklarer, at den gruppe virkelig har brug for at kunne

Sanserne bliver ikke demente. Sanserne kan derfor bruges aktivt, når man vil lave arrangementer for demente

tale med andre. I Helsingør Kommune havde man samtalegrupper for pårørende. Et meget populært tilbud, som blev sparet væk. Bodil Olesen kontaktede Sundhedshuset i Helsingør, som gerne stillede lokaler til rådighed, hvis hun ville stå for samtalegrupperne. Det er blevet en stor succes, så der er nu to samtalegrupper for pårørende til demenssyge i Helsingør. »Det er vigtigt at have et åndehul, at være sammen med andre pårørende og kunne sige tingene lige ud«. Hun forklarer, at når man er syg med demens, kan man blive krævende. Det er ikke altid, at andre i familie- og vennekredsen helt forstår, hvor hårdt det også er at være pårørende. »Det handler om sorg, skam og dårlig samvittighed«.

Bodil Olesen fremhæver, at en god erfaring er at lave aktiviteter for både de syge og de pårørende, så de sammen skal afsted. For eksempel er et erindringsværksted noget, som kan være til stor glæde for de pårørende. »Det, at vi skaber et rum, som gør, at den demenssyge kan huske noget og formulere sig om ting fra en fælles fortid. Det betyder meget for de pårørende«.

Folkekirkens synlighed

Arbejdet med demens har bragt Bodil Olesen og andre præster, der arbejder med dette område, med til tværfaglige konferencer og møder. »Jeg og andre præster bliver modtaget med åbne arme, hver gang vi kommer til noget, der har med demens at gøre. Vi bliver spurgt, om ikke vi vil med i arbejdsgrupper osv. Folkekirken er meldt ind i Demensvenligt Danmark. Det betyder, at folkekirken er synlig, og vi indgår med den største naturlighed i brochurer og på hjemmesider om demens«. Bodil Olesen bemærker, at der er stor respekt om folkekirkens arbejde med demens.

Selvom der kun er få stifter, som har en konsulent for ældre og kirker, så er der i alle stifter mange præster, der har arbejdet med området. På Folkekirken.dk kan man se listen over de mange præster, der arbejder med borgere, som er ramt af sygdommen demens. Bodil Olesen vil dog anbefale, at alle stifter gør som i Helsingør Stift, nemlig øremærker en kvote til en præst, der kan stå for den overordnede koordinering og formidling af erfaring og viden på området. ❧

STUDIEORLOV OG SENIORDAG

Jeg er plus 60 og har aftalt, at jeg kan holde en månedlig seniordag. Nu har jeg fået studieorlov. Har det betydning for mine seniordage?

Hvis det er aftalt, at du holder en månedlig seniordag, vil tre seniordage bortfalde ved tre måneders studieorlov.

Med venlig hilsen Sekretariatet

På hjemmesiden ligger andre spørgsmål og svar

Rubrikken erstatter ikke konkret juridisk rådgivning. Har du spørgsmål, anbefaler vi, at du kontakter sekretariatet. Alle spørgsmål og svar fra Præsteforeningens Blad er samlet på hjemmesiden.

UGE TIL UGE

SEMINAR: HANNAH ARENDT, NATALITEN OG DEN INTERRELIGIØSE SAMTALE

Forelæsning v. filosof Hannah Lang, ÅU. Drøftelse v. Robin May Schott (jødedom), Sherin Khankan (islam) og Gitte Buch-Hansen (kristendom).

Det Teologiske Fakultet (KU) d. 27. sep. kl. 9-13.

Alle er velkomne. Info: <https://teol.ku.dk>.

Tilmelding her senest 20. september.

SEKRETARIAT

ARBEJDSMILJØREPRÆSENTANT

Lotte Lyngby

er valgt i Aalborg Vestre Provsti i Aalborg Stift.

PERSONALIA

AFSKED

Knud Erik Braüner

sp. (kbf) i Hundige-Kildebrønde Pastorat i Roskilde Stift er afskediget med pension efter ansøgning fra den 30. november 2024.

Jens Christian Raabjerg Larsen

sp. (kbf) i Kingo-Samuel Pastorat i Københavns Stift er afskediget med pension fra den 30. september 2024.

UDNÆVNELSER

Rikke Milan

sp. (kbf) i Skelby-Gunderslev Pastorat er ansat som sp. i Faxe-Roholte Pastorat i Roskilde Stift fra den 1. oktober 2024.

Kristoffer Trelborg Roager

er ansat som sp. i Nykøbing Falster Pastorat i Lolland-Falsters Stift fra den 1. oktober 2024.

Lars Bruun

er ansat som sp. i Sankt Mikkels Pastorat i Roskilde Stift fra den 1. november 2024.

Sara Marie Søgaard Jensen

sp. (oa) i Fraugde-Allerup-Davinde Pastorat er ansat som sp. (kbf) i Thorning-Grathe-Vium Pastorat i Viborg Stift fra den 1. december 2024.

Camilla Elisabeth Bak Cedermann

sp. i Brøndbyøster Pastorat er ansat som sp. (kbf) i Tårnby Pastorat i Københavns Stift fra den 1. oktober 2024.

Ea Dal

er ansat som knst. sp. i Glostrup Pastorat i Helsingør stift i perioden fra den 1. september 2024 til den 31. august 2026.

LEDIGE STILLINGER

Det fulde opslag på disse stillinger, kan ses på Jobportalen på www.praesteforening.dk

Sognepræst i Frederikssund Pastorat

En stilling som tjenestemandansat sognepræst i Frederikssund Pastorat, Frederikssund Provsti i Helsingør Stift, er ledig til besættelse den 1. januar 2025 eller snarest derefter. Til stillingen er der knyttet forpligtelse til at betjene Frederikssund Provsti efter provstens anvisningerne for så vidt angår 50% af stillingens beskæftigelsesgrad.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 30. september 2024.

Sognepræst i Ramløse-Annisse Pastorat

En stilling som tjenestemandsansat sognepræst i Ramløse-Annisse Pastorat, Frederiksværk Provsti i Helsingør Stift, er ledig til besættelse den 1. januar 2025 eller snarest derefter. Til stillingen er knyttet en forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Som ny sognepræst får du et introduktionsforløb, hvor du får en mentor, der guider dig igennem i den første tid i embedet og sætter dig nærmere ind i de forskellige arbejdsopgaver, der er for en præst.

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 30. september 2024.

Sognepræst i Tornbjerg Pastorat

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst i Tornbjerg Pastorat, Hjallesø Provsti, i Fyens Stift er ledig til besættelse den 1. december 2024.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Stillingen er omfattet af Bekendtgørelse af lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. (LBK nr. 864 af 25/6/2013)

Stillingen er lønindplaceret i løngruppe 1 i aftale om aflønning af tjenestemandsansatte præster i folkekirken. Der vil til lønnen kunne ydes et rådighedstillæg med et afrundet beløb på kr. 43.000 årligt (grundbeløb pr. 31. marts 2012).

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 30. september 2024.

Sognepræst i Næsby Pastorat

Stillingen som tjenestemandsansat sognepræst i Næsby Pastorat, Hjallesø Provsti, i Fyens Stift er ledig til besættelse den 1. december 2024.

Stillingen er en fuldtidsstilling.

Stillingen er omfattet af Bekendtgørelse af lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. (LBK nr. 864 af 25/6/2013).

Stillingen er lønindplaceret i løngruppe 1 i aftale om aflønning af tjenestemandsansatte præster i folkekirken. Der vil til lønnen kunne ydes et rådighedstillæg med et afrundet beløb på kr. 43.000 årligt (grundbeløb pr. 31. marts 2012).

På Præsteforeningens jobportal, www.praesteforening.dk, kan du se meget mere og læse hele stillingsopslaget samt embedsbeskrivelsen fra menighedsrådet.

Udløber den 30. september 2024.

FLEKSIBEL MASTER TEOLOGI

2025-2028

DET
TEOLOGISKE
FAKULTET

Ansøgningsfrist

1. november 2024

KOLOFON

Den danske Præsteforening, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 35 26 05 55. Tlf. tid 10.00-15.00. Mail: ddp@praesteforening.dk Formand: Sognepræst Pernille Vigsø Bagge, Sjægten 30, Vormstrup, 9670 Løgstør. Tlf. 23 35 20 44. Ansvarsh. red.: Pastor Jakob Brønnum, Rosenvængets Alle 16, 2100 København Ø. Tlf. 53 60 84 96 • Artikler, debatindlæg og arrangementsmeddelelser (uge til uge) e-mailles som vedhæftet fil til redaktøren: red@praesteforening.dk • Deadline: Fredag 2 uger før udgivelsen • NB: Anmelderbøger sendes til Præsteforeningens Blad, Strandbygaard, Trykkerivej 2, 6900 Skjern • Annonceindrykning: Direkte til Den danske Præsteforening • Du skal selv kontakte Præsteforeningen, når du flytter – vi får ikke besked fra postvæsenet eller folkeregisteret • Hjemmeside: www.praesteforening.dk • Tryk: Strandbygaard, 6900 Skjern. ISSN 2596-822X • Kontrolleret oplag: 3.404 eksemplarer i perioden 2022-2023.

www.praesteforening.dk